

Ośrodek Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu

Wyjątkowym i ważnym wydarzeniem w dziesięcioletniej działalności Związku Euroregion „Tatry” było otwarcie *Ośrodka Współpracy Polsko-Słowackiej* w Nowym Targu w dniu 12 lutego 2004 roku. Uroczystość tę zaszczylicili swoją obecnością liczni goście, a wśród nich: Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej Martin Pado, Senator RP Franciszek Bachleda-Księżdzularz, Konsul Generalna Republiki Słowackiej w Krakowie Janka Burianova, Konsul Honorowy RP w Liptowskim Mikulaszu Tadeusz Frackowiak, Attaché Handlowy i I Sekretarz Ambasady RP w Bratysławie Milan Wenit, Zastępca Dyrektora Departamentu Współpracy Międzynarodowej MSWiA Joanna Kapuścińska, Zastępca Dyrektora Departamentu Unii Europejskiej MSZ Zbigniew Krużyński, Oľga Marhulíková z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej, Stanisław Hodorowicz Rektor Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu, a także gospodarze miasta i członkowie Euroregionu „Tatry”.

Zabiegi wokół realizacji Ośrodka trwały cztery lata, licząc od przyjęcia przez Kongres uchwały w tej sprawie. Najtrudniejszym zadaniem było pozyskanie funduszy na remont przekazanych przez władze miasta pomieszczeń na pierwszym piętrze budynków nr 6 i 7 przy nowotarskim rynku. Największą pomoc w wysokości 561.230,96 PLN otrzymaliśmy z unijnego Funduszu Małych Projektów Infrastrukturalnych Phare Polska-Słowacja 2000, a także z Programu Wsparcia dla Województwa Małopolskiego w kwocie 118.600 PLN. Przeznaczaliśmy też na ten cel środki własne w wysokości 142.904,33 PLN. Dzięki wielkiej determinacji i zaangażowaniu personelu Euroregionu, życzliwości samorządów miejskiego i wojewódzkiego, Władzy Wdrażającej Program Współpracy Przygranicznej Phare oraz wielu osób dobrej woli udało się doprowadzić do końca tę ważną i strategiczną dla Euroregionu „Tatry” inwestycję.

Roboty budowlane i dostawy w sposób zadowalający w ciągu 6 miesięcy wykonało wyłonione w drodze przetargu Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe ERBET z Nowego Sącza. Pieczę nad właściwym przebiegiem robót pełnił inspektor nadzoru budowlanego Ireneusz Czarnik, natomiast wizję architektoniczną Ośrodka zaprojektował inżynier Marek Stopka, doskonale nawiązując do zabytkowej struktury tego budynku.

Kamienice te mają swoją bogatą, liczącą 200 lat historię i niezwykle *genius loci*. Przez wiele pokoleń należały one do mieszczańskiego rodu Herzów i Laurów. Były świadkami ważnych wydarzeń, które kształtowały niepowtarzalny klimat kresowego miasteczka. Tutaj mieściła się przed laty oberża, a później restauracja i hotel. Prowadzony był handel uniwersalny, a piwnice z winem sprowadzanym z Węgier, Słowacji i Austrii cieszyły się dobrą sławą w całej Małopolsce. Liczni badacze, odkrywcy i poszukiwacze skarbów w *górach tatrzańskich* zatrzymywali się w hotelu Herza w czasie swoich wypraw w Tatry, Pieniny i Gorce. Wspomnę tylko niektórych z nich: Ambroży Grabowski, Ludwik Zejszner, Józef Łepkowski, Józef Jerzmanowski, Maria Steczkowska, Jadwiga Łuszczewska, Deotyma i wielu innych. W roku 1823 w czasie wyprawy w Tatry gościł tutaj ze swoim dworem Arcyksiążę Franciszek Karol, ojciec późniejszego cesarza Austro-Węgier Franciszka Józefa. W 1873 roku w zachowanej do dziś sali kominkowej spotkali się założyciele Galicyjskiego Towarzystwa Naukowego. Natomiast w roku 1904 rozpoczęło tu działalność CK Gimnazjum. W czasie I wojny światowej, w 1914 roku stacjonowała tutaj kwatera wojenna CK dworu panującego na czele z Arcyksięciem Leopoldem Salwatorem. Bywali tu również liczni politycy i artyści. Jan Kasprówicz inspirowany atmosferą wielokulturowego wówczas Nowego Targu napisał wiersz *Szaja Ajzensztok*. Niestety, na początku lat 40-tych w wyniku holokaustu w Nowym Targu i jego okolicach przestała istnieć społeczność żydowska.

Po II wojnie światowej w budynku tym miał swoją siedzibę Powiatowy Dom Kultury. Tu na początku lat 60-tych, jako uczeń liceum, rozpoczął swoją przygodę artystyczną znany dziś kompozytor Jan Kanty Pawluśkiewicz. Natomiast w latach 1971-1972 tłumy fanów gromadziły koncerty Jana Stokłosa z zespołem *Viola*. Od połowy lat 70-tych pomieszczenia te zajmowało Muzeum Podhalańskie, instytucja wielce zasłużona dla kultury Nowego Targu.

Dzisiaj w tym niezwykłym miejscu, w pieczołowicie odrestaurowanych salach ma swoją siedzibę *Ośrodek Współpracy Polsko-Słowackiej*, jedyna tego typu placówka na pograniczu Polski i Słowacji.

Westybul Ośrodka zdobi popiersie Adama Mickiewicza z roku 1898 dłuta artysty Juliusza Bełtowskiego, odrestaurowane przez rzeźbiarza Piotra Chodorowicza. Na piętro prowadzą zabytkowe kamienne schody z secesyjną balustradą z XIX wieku. Tutaj na powierzchni 460 m² znajduje się sala konferencyjna na 120 osób wyposażona w projektor multimedialny, sprzęt audiowizualny i system do tłumaczeń symultanicznych, przestronne pomieszczenie recepcyjne, spełniające również funkcje wystawiennicze, historyczna sala z zabytkowym XIX-wiecznym piecem i sosrębem z 1867 roku, biura, archiwum, biblioteka i zaplecze socjalne.

Powstanie Ośrodka otwiera przed Euroregionem „Tatry” nowe możliwości. Pozwala na organizowanie konferencji, warsztatów, seminariów, wystaw, spotkań autorskich i koncertów. Jest to swoiste centrum kultury i sztuki pogranicza polsko-słowackiego, które będzie koordynatorem i organizatorem wielu wydarzeń kulturalnych, m.in.: Biennale Kultur Pogranicza Polsko-Słowackiego pt. *„Od Mistrza Pawła z Lewoczy do Jana Kantego Pawluśkiewicza”*. W 2004 roku zapoczątkowano cykl *Panorama miast Euroregionu „Tatry”*, który pozwoli na bliższe poznanie historii, kultury i dzisiejszych walorów krajoznawczych i turystycznych, a także dokonań mieszkańców miejscowości położonych po drugiej stronie Tatr. Funkcje promocyjne i informacyjne pełni *Internetowy System Informacyjny INFOTATRY*, który umożliwia szybkie znalezienie informacji o aktualnych wydarzeniach kulturalnych, sportowych czy przedsięwzięciach w Euroregionie „Tatry”. Ośrodek prowadzi także działalność wydawniczą, publikując m.in. dwujęzyczny rocznik „Pogranicze polsko-słowackie”, mapy Euroregionu „Tatry”, biuletyny, foldery. Systematycznie gromadzony jest również księgozbiór słowacki. Realnych kształtów nabiera powołanie Polsko-Słowackiej Izby Gospodarczej. Preludium do tego było spotkanie z Attaché Handlowym i I Sekretarzem Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Bratysławie Milanem Wenitem, które odbyło się w listopadzie 2004 roku. Oczekujemy, że animatorem tego przedsięwzięcia będzie Nowotarska Izba Gospodarcza, której siedziba od początku 2005 roku mieści się w Ośrodku. A ponieważ otwiera się on nie tylko na współpracę polsko-słowacką, ale również ogólnoeuropejską od grudnia 2004 roku Poseł do Parlamentu Europejskiego Bogdan Klich ma tu swoje biuro poselskie.

Ponieważ trwała i owocna współpraca pomiędzy mieszkańcami pogranicza Polski i Słowacji opiera się na działaniach po obu stronach granicy, sens istnienia *Ośrodka Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu* nabierze pełnego wymiaru, gdy w Kieżmarku, siedzibie Stowarzyszenia Region „Tatry” powstanie bliźniaczy *Dom Słowacko-Polskich Spotkań*. Nasz słowacki partner wystąpił z wnioskiem o dofinansowanie tego projektu z Funduszu Małych Projektów Infrastrukturalnych Phare 2003.

Antoni Nowak